

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 3.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.3.14>

УДК 35.336.1; 336.22

С. С. Здоровко,

аспірант, НУЦЗ України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1820-8593>

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНОМУ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ

S. Zdorovko,

PhD student of National University of Civil Defence of Ukraine

PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF NATIONAL SECURITY AND COUNTERING INTERNATIONAL TERRORISM IN UKRAINE

В статті обґрунтовано підходи до формування механізму публічного управління у сфері національної безпеки та протидії тероризму і охорони громадського порядку. Визначено заходи сприяння розвитку спільних ініціатив органів державної влади та громадськості, спрямованих на забезпечення суспільної та громадської безпеки на основі комплексної системи комунікації; запровадження модернізаційних заходів діяльності правоохоронних органів на основі проведення різнопланових заходів, спрямованих на відтворення атмосфери громадської нетерпимості до правопорушень; приведення законодавчої бази до загальновизначених європейських стандартів безпеки, заснованих на вживанні скоординованих заходів взаємодії між правоохоронними

органами та суспільством; розробка заходів оптимізації надання електронних адміністративних послуг на основі популяризації системи розвитку електронних форм взаємодії; створення правових умов для посилення заходів сприяння подоланню бідності з одночасною реінтеграцією громадянського суспільства до прозорої системи забезпечення громадського порядку.

В статті окреслено, що громадський порядок, як політико-правова категорія означає соціальну впорядкованість і організованість всього суспільства, охоплює всі сфери суспільних відносин, які регулюються юридичними та не юридичними нормами. Основу громадського порядку в широкому сенсі становить правопорядок. Правопорядок є складовою частиною громадського порядку, який складається в результаті функціонування суспільства в різних сферах життя і регулюється соціальними нормами, тобто порядок в сім'ї, колективі, суспільстві, в публічному управлінні, в громадських місцях, та своєчасне реагування на загрози та виклики з ознаками тероризму. Подібний порядок характеризується певною стійкістю в суспільстві. Локальні військові конфлікти і соціальні потрясіння попереджаються, або усуваються за допомогою державних і громадських механізмів. Без громадського порядку неможливе життя людей, формування національної безпеки держави.

The article substantiates approaches to the formation of a public administration mechanism in the field of national security and counterterrorism and the protection of public order. Measures have been identified to promote the development of joint initiatives between state authorities and the public aimed at ensuring public and community safety based on a comprehensive communication system; introduction of modernization measures for the activities of law enforcement agencies based on conducting diverse activities aimed at recreating an atmosphere of public intolerance towards offenses; bringing the legislative framework into line with generally defined European security standards, based on the use of coordinated measures of interaction between law enforcement agencies and society; development of measures to optimize the provision of electronic administrative services based on the popularization of the system for the development of electronic forms of interaction; creating legal conditions

for strengthening measures to promote poverty alleviation while simultaneously reintegrating civil society into a transparent system of ensuring public order.

The article outlines that public order, as a political and legal category, means the social order and organization of the entire society, covering all spheres of social relations that are regulated by legal and non-legal norms. The basis of public order in a broad sense is law and order. Law and order is an integral part of public order, which is formed as a result of the functioning of society in various spheres of life and is regulated by social norms, i.e. order in the family, collective, society, in public administration, in public places, and timely response to threats and challenges with signs of terrorism. Such an order is characterized by a certain stability in society. Local military conflicts and social upheavals are prevented or eliminated with the help of state and public mechanisms. Without public order, people's lives and the formation of the state's national security are impossible.

Ключові слова: *механізм публічного управління, громадський порядок, громадська безпека, охорона громадського порядку, правопорушення, національна безпека, тероризм.*

Keywords: *public administration mechanism, public order, public safety, protection of public order, offenses, national security, terrorism.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ. У процесі формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки та охорони громадського порядку істотне значення має визначення напрямів, на яких повинні бути зосереджені зусилля громадських сил, що беруть участь у політичних процесах всередині держави. Серед значної кількості цих напрямів необхідно виділити пріоритетні, тобто ті, яким потрібно приділяти увагу, в першу чергу, не відкидаючи, звичайно, й інші, менш значні напрями .

Для визначення пріоритетних напрямів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки та протидії тероризму пропонується використовувати наступну методику. Спочатку на основі результатів попередніх досліджень необхідно визначити, виходячи з цільової

спрямованості, можливу кількість напрямів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки та протидії тероризму, а потім, спираючись на певні підстави, виділити з них основні, тобто пріоритетні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ. Дослідження пріоритетних напрямів формування та реалізації публічного управління у сфері національної безпеки та протидії міжнародному тероризму в Україні в умовах глобалізації ґрунтується на тих же сферах суспільного життя, які розглянуто та ролі державни і суспільної безпеки, та розглядалися у роботах українських вчених [1-5].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ) – визначення напрямів публічного управління у сфері національної безпеки та протидії міжнародному тероризму в Україні з метою безпеки суспільства та охорони громадського порядку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ. В основі визначення вказаних напрямів можна використовувати наступні вироблені практикою дефініції:

- об'єктивна необхідність;
- важливість напрямів;
- можливість впровадження напрямів в умовах глобалізації;
- відповідність напрямів нормам міжнародного і внутрішнього права;
- готовність державного механізму до впровадження напрямів.

Враховуючи зазначені підстави й їх цільове призначення, пропонується наступний перелік можливих напрямів державної політики у сфері національної безпеки та охорони громадського порядку.

Зокрема, у політичній сфері (всередині держави) [5]:

- недопущення загострення політичного протистояння соціальних груп (класів), що створює небезпеку виникнення політичних криз;
- зниження гостроти міжнаціональних відносин;
- посилення боротьби з тероризмом і екстремізмом;
- забезпечення пріоритету загальнодержавного законодавства і вдосконалення на цій основі законодавства регіонів України;

- розробка організаційних і правових механізмів захисту державної цілісності, забезпечення єдності правового простору і національних інтересів України;

- поступова ліквідація соціальної нерівності різних верств населення;

- вироблення і реалізація регіональної політики, що забезпечує оптимальний баланс загальнодержавних і регіональних інтересів;

- вдосконалення механізму, який перешкоджає створенню політичних партій і громадських об'єднань, які мають сепаратистські й антиконституційні цілі, та припинення їх діяльності;

- введення або скасування надзвичайного, воєнного стану в державі або окремому її регіоні в разі внутрішніх загроз національній безпеці держави;

- прийняття або скасування законодавчих актів з метою проведення необхідних заходів, пов'язаних із зовнішніми і внутрішніми загрозами національній безпеці держави;

- створення державного контролю над засобами масової інформації, що спотворюють внутрішнє становище України.

У міжнародній сфері ключовими напрямками формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки та протидії міжнародному тероризму повинні бути такі [2]:

- забезпечення рівноправного становища України серед провідних держав світу;

- створення ефективних умов для економічного і соціального розвитку України в системі світового співтовариства;

- зміцнення відносин України з державами-членами ЄС та іншими дружніми об'єднаннями;

- сприяння врегулюванню конфліктів, включаючи миротворчу діяльність під егідою ООН та інших міжнародних організацій;

- підтримання стратегічної стабільності в світі на основі виконання державами своїх міжнародних зобов'язань у цій сфері;

- розвиток міжнародного співробітництва у галузі боротьби з транснаціональною злочинністю і тероризмом.

У сфері державної безпеки провідними напрямками формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки повинні бути наступні:

- підвищення ефективності боротьби з тероризмом і екстремізмом;
- боротьба з акціями психологічних операцій іноземних держав;
- посилення боротьби з корупцією та організованою злочинністю;
- боротьба з незаконним обігом зброї, вибухових речовин та наркотичних засобів;
- зміцнення охорони державного кордону України;

Вітчизняний досвід використання потенціалу населення країни в забезпеченні протидії тероризму спільно з державними правоохоронними органами і аналогічний досвід зарубіжних країн свідчить про значне підвищення ефективності правоохоронної діяльності та такий досвід, безумовно, повинен бути врахований в процесі вдосконалення вітчизняної системи протидії тероризму .

Діяльність із забезпечення національної безпеки направлена на дотримання всіма учасниками суспільних відносин соціальних норм і забезпечує охорону життя, здоров'я, честі, гідності та інших прав людей, специфіка ж діяльності щодо забезпечення громадського порядку полягає в тому, що вона забезпечує упорядкованість суспільних відносин, порядок в суспільстві. Основними принципами реалізації публічного управління є принципи законності, добровільності, відсутність державно-владних повноважень, переконання, самоврядування та соціальної захищеності.

Принциповим, в умовах демократичної, правової держави з ліберальним вектором розвитку, в діяльності громадських організацій, що беруть участь в забезпеченні безпеки, є принцип переконання.

Даний принцип, реалізується шляхом роз'яснення особам, які підтримують терорестичний рух протиправність чи аморальність їх поведінки, а також негативні наслідки, які можуть настати в результаті такої поведінки, закріплені в Конституції України, де підкреслюється, що «ніхто не повинен зазнавати тортур, насильства, що принижує людську гідність». Відсутність на національному рівні

механізму реалізації цільових програм у сфері забезпечення громадського порядку призводить до численних порушень положень Конституції України при прийнятті відповідних законів[3].

Вивчення ефективності реалізації цільових програм показує їх позитивний вплив на стан забезпечення протидії тероризму. Цільові програми особливо результативні там, де вони розробляються і виконуються не тільки на національному, а й місцевому рівнях. Разом з тим існує ряд недоліків, які пояснюються часто відсутністю єдиної методики, комплексного підходу та узгодженості, чіткої взаємодії всіх зацікавлених суб'єктів при їх розробці та реалізації.

На наш погляд, з урахуванням необхідності забезпечення комплексного, всебічного підходу до охорони громадського порядку, видається, що в основі розробки та реалізації регіональних та національних програм з забезпечення охорони громадського порядку повинні знаходитись методологічні положення, які умовно можна поділити на певні блоки .

У розроблених програмах з охорони громадського порядку та протидії тероризму головну мету слід формулювати в найзагальнішому вигляді - стримування і обмеження злочинності. З кримінологічних позицій попередження злочинності за своєю спрямованістю і результативністю полягає як в усуненні об'єктивних передумов протиправної поведінки, так і в зміні свідомості правопорушників, їх громадських поглядів і переконань. Тому, соціальне планування має, по можливості, стосуватись всього ланцюжку механізму протиправної поведінки: потреби, ціннісні орієнтації, можливості, цілі, засоби, вчинки, результати [1].

Таким чином, основними факторами формування політики захисту національних інтересів є насамперед тенденції розвитку міжнародної системи відносин, на які суттєво впливають процеси глобалізації та інформатизації, що у свою чергу впливають на державну міць країн, спрямовані на об'єднання національних економік в єдину загальносвітову систему, засновану на переміщеннях капіталу, інформаційній відкритості світу, технологічній революції, прихильності розвинених індустріальних країн лібералізації

товарообміну, капіталу й повсюдному комунікаційному зближенню.

Сучасні міжнародні процеси неможливі без загальної цивілізаційної науково-технічної революції, яка уможливила масові міжнаціональні соціальні рухи, нові види транспорту, реалізацію телекомунікаційних технологій (Internet) та інтернаціональну освіту. Сьогодні ми є свідками становлення нової системи міжнародних відносин, що базується на безперервних інформаційних потоках й охоплює всі регіони світу, роблячи тим самим, державну політику більш прозорою для внутрішніх і зовнішніх імпульсів.

В процесі реалізації публічного управління у сфері охорони громадського порядку та протидії тероризму, формуються складні і багатосторонні відносини між елементами державно-громадської системи забезпечення громадського порядку. Це державні правоохоронні органи і громадські організації, які здійснюють діяльність в досліджуваній сфері. Актуальність проблеми взаємодії між елементами даної системи полягає в тому, що через таку взаємодію здійснюється внутрішнє управління елементами системи, визначається роль громадських організацій в цій системі, та їх вплив на ефективність діяльності всієї державно-громадської системи забезпечення громадського порядку.

Формуючи і розглядаючи класифікацію взаємодії між елементами державно-громадської системи забезпечення громадського порядку, слід підкреслити, що основними типами такої взаємодії є організаційна та мотиваційна взаємодія.

Вони мають визначальне значення, так як обумовлюють поведінку всіх суб'єктів суспільних відносин у сфері забезпечення громадського порядку, що виходить з неминучості зміни управлінської структури державних правоохоронних органів, зміни змісту і забезпечення механізму їх взаємодії з громадськими організаціями щодо забезпечення громадського порядку та протидії тероризму [4].

Тому, на нашу думку, вектори розвитку застосування механізмів державного управління у сфері охорони громадського порядку треба доповнити наступними напрямками, зокрема:

- створення правових умов для розвитку громадських інститутів узгодження реалізації підходу community policy;
- впровадження стимуляційних заходів розбудови правоохоронних органів сучасного зразка, що забезпечують захист інтересів суспільства і держави у сфері забезпечення громадської безпеки;
- загальне планування і проведення нарад та інструктажів щодо вдосконалення заходів забезпечення охорони громадського порядку;
- взаємне інформування про стан охорони громадського порядку, заходи щодо їх забезпечення;
- укріплення інституційної громадської спроможності щодо безбар'єрного інформаційного простору для всіх суспільних верств населення в усіх сферах життя;
- розвиток громадських інститутів консолідації напрямів реагування на надзвичайні ситуації у сфері забезпечення громадського здоров'я;
- побудова системи узгодження дій влади всіх рівнів за напрямком розширення соціальної бази правоохоронної діяльності, вдосконалення використовуваних засобів і методів впливу на позаправові форми поведінки, формування інститутів, здатних адекватно реагувати на виклик злочинності.

ВИСНОВКИ. Як видно з викладеного, перераховані напрями формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки та протидії тероризму, якщо не абсолютно, то приблизно являють собою суб'єкт прикладання певних зусиль держави у даній сфері. Але реалізувати їх одночасно практично неможливо. Тому пропонується для подальшого дослідження проблеми виділити із великої кількості названих напрямів тільки пріоритетні, тобто першочергові, які дозволяють створити основу формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки та протидії тероризму. Особливість такого підходу в тому, що він орієнтує органи державної влади та місцевого самоврядування, а також наукову громадськість на необхідність вирішення нагальних проблем, які безпосередньо позначаються на стані національної безпеки. Крім того, використовуючи подібний підхід, пропонується

об'єктивне підґрунтя для більш повної реалізації напрямків державної політики у сфері національної безпеки та протидії тероризму в осяжному майбутньому.

Література

1. Баштанник В. В. Трансформація державного управління в контексті європейських інтеграційних процесів: монографія. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2010. 390 с.

2. Виклики й загрози національній безпеці у контексті геополітичного та геоекономічного вибору України : матеріали круглого столу (м. Київ, 3 груд. 2014 р.) / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, к-драглобалістики, євроінтеграції та упр. нац. Безпекою ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2014. 161 с.

3. Глобальна та національна безпека / авт. кол. В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянюк ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ при Президентові України, 2016. 784 с.

4. Копанчук О.Є. Концептуалізація національних інтересів у сфері міжнародних відносин [Електронне видання] «Державне управління: удосконалення та розвиток» № 10, 2017. Науково-практичний журнал м. Київ. Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?n=12&y=2017>

5. Шевченко М., Пелих А. Методологічні підходи до оцінювання ефективності функціонування державного механізму реагування на загрози національним інтересам. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. Вип. 13-14. С. 82 – 86.

References

1. Bashtannyk, V.V. (2010), *Transformatsiya derzhavnoho upravlinnya v konteksti yevropeys'kykh intehratsiynykh protsesiv* [Transformation of public administration in the context of European integration processes], DRIDU NADU, Dnipropetrovsk, Ukraine.

2. Bortnikova, O.G. (2014), “The relationship between religious factors and economic development in the context of ensuring national security”, *Zbirka dopovidej*

na Kruglomy stoli. Vyklyky y zahrozy natsional'niy bezpetsi u konteksti heopolitychnoho ta heoekonomichnoho vyboru Ukrayiny [Conference Proceedings of the Round table. Challenges and threats to national security in the context of Ukraine's geopolitical and geoeconomic choices], National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine, pp. 91–94.

3. Abramov, V.I., Sytnyk, G.P. and Smolyanyuk, V.F. (2016), *Hlobal'na ta natsional'na bezpeka* [Global and National Security], NADU, Kyiv, Ukraine.

4. Kopanchuk, O.E. (2017), “Conceptualization of national interests in the sphere of international relations”, *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, vol. 10, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?n=12&y=2017> (Accessed 10 March 2025).

5. Shevchenko, M. and Pelykh, A. (2015), “Methodological approaches to assessing the effectiveness of the functioning of the state mechanism for responding to threats to national interests”, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 13–14, pp. 82–86.

Стаття надійшла до редакції 11.03.2025 р.